

RESEARCHA-ÖVNING

Tänk parallellt med tänkarhattar

Lateral tänkande eller att tänka parallellt är en metod att tillsammans granska innovationerna. Redan på 1960-talet presenterade läkaren Edward de Bono metoden som fick stort genomslag under 1970-talet och framåt.

Övningens syfte: Övningen hjälper eleverna att systematiskt gå igenom sex olika perspektiv på innovationen. Svaren på frågorna leder till genomlysning av fördelar och nackdelar med idén. När eleverna är klara har de klarhet i vad de ska utveckla och förändra.

Vad menas med att tänka parallellt?

Jo, att alla som deltar i mötet ska tänka åt samma håll samtidigt. Varje hatt representerar en tankeriktning. En person leder mötet och anger vilken hatt som ska tas på, alltså vilken tankeriktning alla ska ha. När den röda hatten är på är det känslor och intuition som gäller. Alla känslor är välkomna, både positiva och negativa. Om någon börjar presentera information när den röda hatten är på, ber samtalsledaren artigt den personen att återkomma med fakta när den vita hatten är på. Alltså har alla samma inriktning samtidigt, de tänker parallellt. Deltagarna ska inte kommentera varandras inlägg, utan lägga fram sina tankar vid sidan av varandra – alltså tänka parallellt och på så sätt få fram en större bild tillsammans. Samtalsledarens uppgift är att upprätthålla detta parallella tänkande.

Flexibel metod

Metoden kan användas hur som helst. Lämpligt är att man i början av en sittning bestämmer hur man ska gå till väga, vilka hattar man ska använda och i vilken ordning. Eller så kan man ha ett helt "fritt" möte och vid några tillfällen kan den som leder mötet be en eller flera att använda en viss tänkarhatt.

De olika hattarna

- Vit hatt symboliserar rena fakta. Hatten är neutral och objektiv.
- Röd hatt symboliserar känslor och intuition.
- Svart hatt symboliserar kritiskt tänkande, svagheter, risker, faror, hot.
- Gul hatt symboliserar positivt tänkande, möjlighetstänkande.
- Grön hatt symboliserar vegetation i form av nya oväntade och kanske galna kreativa tankar.
- Blå hatt symboliserar tänkandet om tänkandet, processen.

Gör så här:

1. Utse en person som leder samtalet.
2. Utse någon som för anteckningar.
3. Prata igenom var och en av hattarna så att alla vet vad hattarna står för.
4. Mötesledaren upprättar en plan vilka hattar ska användas samt i vilken ordning (den blå avslutar alltid diskussionen).
5. Dags att ta på hattarna och följa er plan. Diskutera en idé i taget! Se till att alla förstår formuleringen av idén!
6. Sluta samtalet genom att svara på frågan: Vad har vi kommit fram till?

Hatt	Symboliserar	Riktning	Frågor/uppmaningar som hör till hatten
Vit	Neutralitet	Fakta, information	<ul style="list-style-type: none"> • Vilken information har vi? • Vilken information behöver vi? • Vilken information saknas? • Vilka frågor behöver ställas? • Hur erhåller vi saknad information? • Är detta fakta eller tyckande? • Hur tillförlitlig är fakta?
Röd	Att se rött	Känslor, intuition	<ul style="list-style-type: none"> • Beskriv känslor förknippade med frågan! • Förklara eller rättfärdiga aldrig känslor! • Berätta om intuitioner som är förknippade med idéerna!
Svart	Allvar och seriositet	Hot, risker, faror	<ul style="list-style-type: none"> • På vilket sätt passar detta inte in i vår erfarenhet? • Vad talar för att det inte kommer att fungera? • Vilka svårigheter och problem ser vi? • Är det förenligt med våra värderingar/etik? • Hur passar våra lösningar i framtiden?
Gul	Soligt och positivt	Optimism, hopp (dock logiskt och praktiskt)	<ul style="list-style-type: none"> • Vilka möjligheter och vinster ser vi? • Vad talar för den positiva utveckling vi ser för vår inre blick? • Vad är den positiva visionen grundad på? • Vilka konstruktiva och genomförbara alternativ ser vi? • Vilket är bästa tänkbara scenario?
Grön	Vegetation, fertilitet	Kreativitet, nya idéer	<ul style="list-style-type: none"> • Kan vi se på frågan på något annat sätt? • Kan vi använda idén som en språngbräda till en ny? • Vad är intressant i den här idén? • Vad är annorlunda i den här idén? • Försök finna absurda idéer! • Provocera fram nya idéer, t ex med slumpord! • Är det dags för en kreativ paus – alltså släppa taget om idéskapandet en stund?
Blå	Kyla, himlen	Tänkandet, kontroll	<ul style="list-style-type: none"> • Behövs en plan för tänkandet under detta möte? • Vilka hattar och i vilken ordning ska vi använda dem? • Samtalsledare som ser till att samtalet fungerar? • Har vi ett klart formulerat problem? • Är alla överens om detta problem? • Vad har vi hittills kommit fram till?